האיש בחליפה הלבנה

מנהיג בריטי שמרני בשם אלפרד שרמן, יועצה של מרגרט תאצ'ר, יהודי בן־יהודים, הזמין את הפאשיסט הצרפתי ז'ן־מארי להן־פן להופעה באנגליה. הוא עמד על כך גם אחרי שלה־פן הצליח להסעיר את העולם היהודי בהערתו האנטי־שמית המחרידה („ה־שואה היתה רק פרט קטן בתולדות מילחמת־העולם השניה"). כאשר הותקף שרמן על־כך, הגן על עמדתו בשצף־קצף, ואף הכריז כי להן־פן שונא את הערבים, ועל כן הוא בעל־ברית טיבעי ליהודים.

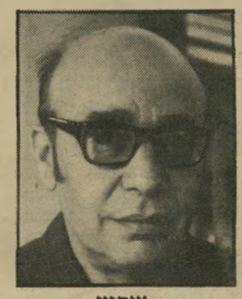
שרמן

קראתי, ולנגד עיניי עלתה תמונה מסויימת.

ב־1954 פירסם העולם הזה מהדורה אנגלית. היא יצאה במשך שנה שלמה. זה היה קשה. במיוחד התקשינו למצוא עורך אנגלו־סכסי מתאים. הודענו שאנו מחפשים מועמד.

בין הנענים לפנייתנו היה יהודי אנגלי. קבעתי איתו ראיון במישרדי. ביום־הפגישה שרר בחוץ מסכן נורא. החום הגיע ל־31 מעלות ויותר. לא היה לנו אז מיזוג־אוויר.

כשבא האורח, לא האמנתי, לרגע, למראה־עיניי. הוא לבש חליפה לבנה מהודרת, ענב עניבה והחזיק בידו מניפה. הושבתי אותו בכורסה בפינה, ושם ישב, קטן ושמנמן, מנפנף במניפה ומזיע נוראות. שמו היה אלפרד שרמן.

לא קיבלתי אותו לתפקיד.

אחר־כך הוא עבר לבריטניה, ושימש שם במשך שנים רבות בכתב הארץ תחת שם־העט „א. שם" הופיעו בעיתון כתבותיו, שנדף מהם ריח לאומני־גיזעני מחריד. פעמים רבות תמהתי איך הארץ, שהגדיר את עצמו כעיתון ליברלי, מפרסם את דיווחיו של איש בעל דיעות כאלה.

מאז נעלמו עיקבותיו מעיניי. הידיעה הנ"ל גילתה לי שאלפרד שרמן חי וקיים, והפך בינתיים איש חשוב במיפלגה השמרנית הבריטית. אך נראה שהוא לא השתנה.

אינטרנציונל של עורבים

הבה נסתכל בפרשה זו מזווית אחרת.

שרמן הוא גיזען יהודי־ישראלי־בריטי. להן־פן הוא גיזען צרפתי. הוא מתעב יהודים. אם כן, מדוע הולך הזרזיר אצל העורב?

בילדותי למדתי כי לפורלטריון אין מולדת. הסוציאליזם הוא בינלאומי, בינלאומני. פועלי כל הארצות יתאחדו, או־טו־טו.

ואילו הפאשיסטים, הגיזענים, הלאומנים — להם יש מולדת. ועור איך! בשם המולדת הם מוכנים להרוג, לענות, לכלוא במחנות־ריכוז. למען המולדת הם קוראים למילחמה.

הנסיון הוכיח שאין זה כך.

פועלי כל הארצות שחטו זה את זה בתיאבון ובתאווה בשתי מילחמות־עולם. הם צעדו בהתלהבות לשדות־הקטל של 1914, וחזרו על כך ב־1939. פועלים גרמניים השמידו את קאבנטרי על פועליה. פועלי בריטניה הציתו את דרזדן במטר של פיצצות־תבערה, ושרפו את נשותיהם וילדיהם של פועלים גרמניים.

להן־פן

ואילו אצל הפאשיסטים קרה משהו מוזר. עד למילחמת־העולם השניה, תמצית הלאומנות הגרמנית היתה השינאה לצרפת, ותמצית הלאומנות הצרפתית היתה השינאה לגרמניה. אך הפאשיסטים הצרפתים תקעו סכין בגב צבאם וחיבקו את הכובש הנאצי, ואילו הגרמנים התחבקו באושר עם פיליפ פטן והגיזענים של וישי.

האינטרנציונל הסוציאליסטי היה ונשאר אשליה. הוא לא עמד בשום מיבחן רציני. האינטרנציונל הפאשיסטי, לעומת זאת, היה ונשאר איתן.

לדעתי זה מאשר את ההנחה — המקובלת על כמה פסיכולוגים והוגי־דיעות פוליטיים — שימין ושמאל, סוציאליזם ופאשיזם, קומוניזם וליברליזם — אינם עניין של הגיון והשקפה, אלא עניין של מיבנה־האופי. האדם „נולד" פאשיסט, גיזען, לאומן — או להיפך, ליברל, דמוקרט, הומאניסט. אין זו תורשה גנטית, כמובן, אלא תוצאה של רישמי־ילדות מוקדמים, המעצבים את אופי האדם. אדולף היטלר היה נאצי כבר בגיל 5, וכך גם אדולף אייכמן. זה תלוי באווירה בבית, בסמכותיות של האב ובדומיננטיות של האם, ועוד.

אם זה נכון, סביר שגיזען יהודי וגיזען נאצי יבינו זה את זה היטב. הם רואים איש את רעהו, ונדמה להם שהם מסתכלים בראי. הם קרובים איש לרעהו הרבה יותר מכפי שכל אחד מהם קרוב לשאר בני־עמו.

העורב הולך אצל העורב.

לשים קץ להפקרות!

תוך קריאה בספר ישן נתקלתי בסיפור הבא:

בעיירה סמירסקי באוקראינה נתקלו חמישה יהודים שיכורים בחג־הפסחא ב־50 קוזקים תמימים, שטיילו עם נערותיהם להנאתם. היהודים התגרו בקוזקים, זרקו עליהן בקבוקים וקיללו אותם.

כדי להגן על עצמם, צרו הקוזקים על האכסניה שבה גרו היהודים, כשהם דורכים את נישקם ופותחים את ראשי היהודים בגרזנים ובמוטות־ברזל.

המישטרה לא יכלה להתערב, מפני שאין המישטרה הרוסית עורכת חקירות בחג־הפסחא, שהוא קדוש לישוע אדוננו. היא הסתפקה במעצר היהודים שהתגוררו באכסניה.

אם ימשיכו היהודים השיכורים להתגרות בקוזקים, אין לדעת מה יקרה.

מה קורה, מיכאיל?

מה יעשו הרוסים עכשיו?

הם משחררים את אסירי־ציון ומעניקים למטורפים אשרות־יציאה.

שילוח ה„סירובניקים" מזכיר, איכשהו, את המחווה המקובלת בפתיחתה של אולימפיאדה. ברגע הדרמאתי פותחים את

אורי אבנרי

יומן איש

הכלובים, וענן של יונים צחורות מתעופף השמימה, סמל לחרות. ההמון מוחא כף.

אבל היונים האלה מתבייתות. הן חוזרות לשובך. ואילו היהודים נעלמים, מי לישראל, מי לארצות־הברית.

בשעתו שיכנעו אותי ידידים, עולים מברית־המועצות, כי יש לסובייטים שיטה בטירוף. לכאורה זה נראה כעניין חסר־הגיון.

הם כולאים יהודים שוחרי־הגירה, מחזיקים אותם במחנות־עבודה ובבתי־סוהר, מספקים תחמושת לאירגונים אנטי־סובייטיים בעולם כולו, ולבסוף הם משחררים את היהודים ושולחים אותם לדרכם. לשם מה כל זה?

ידידיי לימדו אותי לראות את התהליך כפי שהוא נראה בעיני איש־הקג"ב. לוקחים יהודים שוחרי־הגירה — פעם פרופסור למאתמטיקה, פעם סתם שוק־שחורניק מהרחוב — ורודפים אותם. אחר־כך אוסרים אותם ועורכים להם מישפט. קמה צעקה בינלאומית. אירגוני יהודיים, המעסיקים מאות פעילים שכירים, מרעישים עולמות. הפרופסור והשוק־שחורניק הופכים גיבורים עולמיים. שמם נישא בפי כל. שרים דנים על גורלם. הם מופיעים כסעיפים בסדר־היום של ועידות־פיסגה נואמים עליהם באו"ם.

כאשר העניין בשל, מציעים הסובייטים עיסקה לעמיתיהם במערב: לשחרר שני מרגלים בכירים של הקג"ב, שנדונו במערב למאסר־עולם, תמורת שיחרור הפרופסור והשוק־שחורניק.

הדבר מובא להכרעת הנשיא בבית־הלבן. זה יודע כי יזכה בתהילה רבה אם יביא לשיחרור שני הגיבורים היהודיים. הדבר יחזק את סיכוייו להיבחר מחדש ו/או את סיכויי מיפלגתו. העיסקה מתבצעת. המרגלים הסובייטים חוזרים הביתה, לכיכר דז'רז'ינסקי במוסקווה. שני היהודים משתחררים, מצטלמים עם הנשיא על מדרגות הבית הלבן, נואמים בכתי־הקונגרס, מייעצים לממשלת ארצות־הברית איך לטפל בבררית־המועצות וכיצד לטוס לחלל, מתקבלים בזרועות פתוחות בישראל, מתנשקים עם גאולה כהן ו/או אורה נמיר. והכל מרוצים.

כך זה פעל עד כה. אך השיטה היתה מבוססת על המשכיות. בשעה שהפרופסור והשוק־שחורניק שוחררו, כבר עצר הקג"ב את שני אסירי־ציון הבאים — מורה לאנגלית וחלילן־סולן — והתחיל להכשיר אותם לסיבוב הבא. האירגונים היהודיים החליפו את התמונות על הקירות ובהפגנות, שרותי־הביון של המערב לכדו בינתיים שני מרגלים בכירים נוספים. וחוזר חלילה.

עכשיו נשברת השיטה. משחררים את האסירים האחרונים, משלחים את כל הסירובניקים הידועים. אין אוסרים חדשים.

האירגונים היהודיים, על אלפי פעיליהם, מסתכלים ברשימת־השמות המתחסלת. של מסורבי־העלייה. אין אסירי־ציון. ראשי הקג"ב כוססים את ציפורניהם מרוב דאגה. איך יחזירו להבא את המרגלים אל הכפור?

האם אין מיכאל גורבאצ'וב מבין עניין? האם המציא שיטה חדשה? מה קורה, לכל הרוחות?

יתהלל חוגר כמפתח

קראתי באחד העיתונים מיכתב שבו מתריע אזרח נגד ההחלטה להנהיג חובה של שימוש בחגורות־בטיחות בתוך הערים. זה מיותר, טען, וגם מזיק, זה יכול לגרום לתאונות, זה מגביל את הנהג, ומה עוד.

תמהני מה מביא בן־אדם להשמיע בפומבי דיעות אוויליות כאלה, כאשר רוצים בסך־הכל להכריח אותו לשמור על חייו.

לפני שנים עמדו רוכבי־האופנוע להכריז על מרד כללי נגד ההחלטה לאלצם לחבוש קסדות־מגן. היו כינוסים, הוחתמו עצומות. רובר על חופש־הפרט. לבסוף נכנעו. כיום אין אדם נורמלי המכחיש שהיתה זאת החלטה נבונה והכרחית.

(כמי שהיה רוכב־אופנוע מושבע, היה ברור לי תמיד שזהו רעיון טוב. נפלתי כמה פעמים מאופנוע, בגלל כתמי שמן ומים על הכביש, והייתי תמיד מודע לכך שזהו מכשיר מהנה מאוד ומסוכן מאוד.)

לפני שנים נסעה רחל אשתי ברחוב לוינסקי בדרום תל־אביב. היא נהגה במוסטנג חדשה שהיתה לנו, הראשונה שהיו בה חגורות־בטיחות. החלטנו מהרגע הראשון להשתמש בהן גם בעיר.

באותו לילה ירד גשם, והראייה היתה לקויה. מונית באה מרחוב צדדי, עלתה על מכוניתנו ודחפה אותה בעוצמה רבה לעבר פינה של בית. רחל נדחפה קדימה בחוזקה רבה, אך החגורה עצרה בעדה. אלמלא כן, היו פניה מושחתות, במיקרה הטוב ביותר. כך רק נפגעה פגיעה קלה. חזית המכונית נמעכה.

מאז הפכתי חסיד מושבע של חגורת־הבטיחות, בכל מקום ובכל נסיבות. הייתי חלוץ הרעיון הזה בכנסת. הטרדתי בעניין זה את כל שרי־התחבורה, החל במשה כרמל, בזה אחר זה. כולם התנגדו. לבסוף הונהגה חובת־השימוש בחגורה — אבל רק בכבישים בינעירוניים. אין בהגבלה זו שום הגיון. הסכנה של תאונה חמורה בעיר אינה נופלת בהרבה מזו שמחוץ לעיר. התנגדותו של חיים קורפו לחיוב השימוש בחגורה בעיר, במשך שנים ארוכות, היתה חסרת־אחריות וחסרת־הגיון.

חגורת־הבטיחות מצילה אדם ממוות ומפגיעה גופנית קשה. זה כל־כך מובן מאליו, עד כי צריך אדם להיות קצת פסיכי כדי להתכחש לכך. החגורות המודרניות הן גמישות, ואינן מפריעות במאומה למי שחוגרים אותן. הרתיעה מפניהן אינה אלא פסיכולוגית.

מי שמטיף נגד חובת השימוש בהן מקבל על עצמו אחריות קשה כלפי עצמו, כלפי יקיריו וכלפי הציבור כולו.

תודת האומה

במיסעדה ירושלמית ניגש אליי אזרח קשיש שלא היכרתיו, ותחב לידי גלויית־דואר. וזו לשונה:

„מישרד התעשיה והמיסחר.

„גימלאי/ת יקר/ה!

„בפרוס השנה החדשה, אנו מאחלים לך ולבני־משפחתך שנה טובה ומאושרת וראיכות־יימים.

„לצערנו, מפאת מיגבלות תקציביות אין באפשרותנו השנה להעניק שי לגימלאים.

„בבירכת שנה טובה,

„אלבט כהן,

„אחראי לשרות־רווחה,

„ערה"ש התשמ"ח."

הגימלאי, אלכסנדר בק מירושלים, התרגז מאוד על הגלויה. במשך כל השנים, אמר, קיבלו הגימלאים שי לחג. הם ראו בכך ביטוי להכרת־תודה, אחרי שרות של עשרות שנים במישרד. „מרוע לא יכלו לשלוח לנו לפחות שי קטן, הכי צנוע שאפשרי, כאות לכך שלא שכחנו אותנו?"

פוקס נגד פורד

שמחתי לקרוא במודעה מטעם מפיצי פורד בישראל כי הנרי פורד ה־2, שנפטר לא־מכבר בדטרויט, היה „ידיד ישראל... אדם אשר הקידמה וההגינות היו נר לרגליו, ועניינה של מדינת־ישראל היה קרוב לליבו במשך עשרות שנים."

אם כן, היה הנרי פורד ה־2 שונה מאוד מהנרי פורד ה־1.

לינדברג

פורד המקורי, הגאון הטכני של הסרט־הנע, מייסד השושלת והאימפריה הכלכלית, היה אנטי־שמי קיצוני. יתכן שהוא וידידו, הטייס צ'ארלס לינדברג, היו שתי הדמויות הבולטות באמריקה שקידמו את עלייתו של היטלר בברכה. פורד העניק לאנטי־שמים את כספו, ולינדברג, הטייס שריגש את העולם כאשר חצה בפעם הראשונה את האוקיינוס האטלנטי במטוס־יחיד, העניק להם את יוקרתו.

על כך סופר בשעתו סיפור משעשע:

בתקופה שבה הטביע פורד את חותמו על תעשיית־המכוניות, הטביע פוקס את חותמו על תעשיית־הסרטים. הוא היה ראש החברה שהפיקה את יומן־פוקס הנודע, שהיה אמצעי תיקשורת חשוב מאוד בעולם שלא ידע עדיין את הטלוויזיה.

כאשר נודע לפוקס היהודי כי פורד האנטי־שמי מממן את התנועות הנאציות באמריקה, הוא העביר לו אולטימטום: אם לא יחדל מכך מייד, יקדיש פוקס בכל מהדורה של יומן־הקולנוע שלו קטע אחד לתאונת־דרכים. תהיה זאת תאונת־דרכים מחרידה, שבה מעורבת מכונית מדגם פורד . ובסוף כל קטע תתמקד המצלמה מקרוב וארוכות בשלט־הפירמה של פורד במכונית ההרוסה.

פורד נכנע לאולטימטום.